

Lausunto

27.8.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: HE-luonnos laiksi energian alkuperätakuista

Sisältö

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi energian alkuperätakuista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki energian alkuperätakuista ja kumottavaksi voimassa oleva laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön uudelleenlaaditun uusiutuvan energian direktiivin (EU) 2018/2001, *RED II* alkuperätakuista koskeva sääntely sekä sähkömarkkinadirektiivin (EU) 2019/944 säännökset sähkön alkuperän ilmoittamisesta.

Esityksen pääasiallinen tavoite on RED II:n alkuperätakuista koskevan sääntelyn kansallinen täytäntöönpano mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Esityksellä toimeenpannaan myös sähkömarkkinadirektiivin mukaisia säännöksiä sähkön alkuperän ilmoittamisesta. Esityksen tavoitteena on parantaa asiakkaan mahdollisuutta vaikuttaa kuluttamansa energian alkuperään luotettavan järjestelmän kautta.

Ehdotetulla lailla alkuperätakuujärjestelmää koskeva kansallinen sääntely laajennettaisiin sähkön lisäksi kaasuun, mukaan lukien vety, sekä lämpöön ja jäädytykseen. Alkuperätakuista myönnettäisiin uusiutuville energialähteillä tuotetun energian lisäksi ydinvoimalla tuotetulle sähkölle sekä hukkalämmölle ja -kylmälle. Energian alkuperän varmennusvelvoite laajennettaisiin koskemaan kaikkia energiamuotoja erikseen säädetyin poikkeuksin.

Ehdotetussa laissa nimettäisiin sähkön alkuperätakuiden rekisterinpitäjäksi kantaverkonhaltija Fingrid Oyj, kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjäksi siirtoverkonhaltija Gasgrid Finland Oy ja lämmön ja jäädytyksen alkuperätakuiden rekisterinpitäjäksi Energiavirasto. Energiavirasto myös valvoisi alkuperätakuulain noudattamista.

Energiavirasto jatkaisi esityksen mukaan alkuperätakuulain valvovana viranomaisena ja valvonta laajenisi esityksen mukaan sähkön lisäksi kaasun (mukaan lukien vedyn) sekä lämmön ja jäähdytyksen myyjiin käyttäjiin ja tuottajiin. Lisäksi Energiavirasto toimisi lämmön ja jäähdytyksen osalta rekisterinpitäjänä.

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1. kesäkuuta 2021

Valtiovarainministeriön näkemykset esityksen taloudellisista vaikutuksista

Esityksessä tuodaan esille, että laajentuneista ja uusista tehtävistä johduen Energiavirasto resurssitarve olisi vuonna 2021 neljä henkilötyövuotta ja 300 000 euroa sähköisen alkuperätakuurekisterin tietojärjestelmäkustannuksiin. Lain toimeenpanossa vuonna 2022 ja siitä eteenpäin resurssitarve olisi kaksi henkilötyövuotta ja 150 000 euroa sähköisen alkuperätakuurekisterin ylläpitoon. Vuonna 2020 Energiaviraston resurssitarpeista kaksi henkilötyövuotta kohdistuisi yleisiin alkuperätakuulain valvontaan ja jäännösjakauman laskentaan liittyviin tehtäviin ja kaksi henkilötyövuotta lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuurekisteriin liittyviin tehtäviin.

Valtiovarainministeriö toteaa, että Energiavirastolle on myönnetty vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa lisärahoitusta Red II tehtävien valmisteluun ja vuosien 2021-2024 julkisen talouden suunnitelmassa Red II toimeenpanoon. Mahdollisten lisätarpeiden osalta valtiovarainministeriö huomauttaa, että niistä päätetään vuoden 2021 talousarvioesityksen ja vuosien 2022-2025 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä mikäli esityksen aiheuttamia resurssitarpeita ei pystytä hoitamaan nykyisten määrärahojen puitteissa.

Valtiovarainministeriö toteaa, kuten esitysluonnoksessa on hyvin tuotu esille se, ettei alkuperätakuita voida hyödyntää verotuksessa.

Valtiovarainministeriön näkemykset rekisterinpitäjistä

Valtiovarainministeriö vastaa Fingrid Oyj:n ja Gasgrid Finland Oy:n omistajaohjauksesta. Valtiovarainministeriö katsoo, että hallituksen esitys energian alkuperätakuiden rekisterinpitäjistä on perusratkaisultaan hyväksyttävissä.

Fingrid vastaa tällä hetkellä sähkön alkuperätakuurekisterin palvelusta, ja Gasgrid hoitaa kaasun osalta vastaavaa rekisteriä, joka siirtyi sille vuoden 2020 alusta Gasum Oy:ltä.

Fingrid on eriyttänyt rekisterinpitotehtävän täysin omistamalleen tytäryhtiölle Finextra Oy:lle. Finextran kautta eriytetään julkisen palvelun kustannukset varsinaisten kantaverkon tehtävien kustannuksista, jotta pystytään selkeästi varmistamaan eri toimintojen läpinäkyvyys ja valvonta.

Valtiovarainministeriö tarkastelee omistajaohjauksen roolissa rekisterinpittoa taloudellisen arvon näkökulmasta. Rekisteritehtävien tulee myös olla sellaisia, että ne eivät ole yhtiöiden perustehtävien kanssa ristiriidassa.

Fingridin ja Gasgridin osalta on tärkeää, että rekisterinpidon kustannukset voidaan kokonaisuudessaan maksuin kattaa. Lisäksi toiminnan tuotoilla on mahdollistettava rekistereiden ylläpito, käyttöinvestoinnit ja kehittäminen.

Samoin Energiavirasto voi kerätä maksuja rekisterinpitäjänä toimiessa ja valtiovarainministeriö näkee, että maksuilla pitäisi pyrkiä kattamaan rekisterinpitäjänä syntyvät kustannukset.

Fingrid yhtiönä suhtautuu yksityiselle siirretyn julkisen hallintotehtävän edelleen siirtämiseen (subdelegointiin) kriittisesti. Hallituksen esityksen mukaan rekisterinpitäjä voi antaa tehtävän hoitamisen kokonaan omistamansa tytäryhtiön hoidettavaksi, eikä esityksen ei katsota olevan subdelegoinnin kiellon kannalta ongelmallinen (PeVL 26/2017 vp, PeVL 6/2013 vp). Taseselvityksen siirryttyä palveluyhtiö eSett Oy:öön vuonna 2017, Fingridillä on nykyään mahdollista saada vain osa tuotantolaitosten tiedoista suoraan käyttöönsä. On syytä arvioida, mitä vaikutuksia tällä on rekisterinpitoon.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Jakelu: TEM

Tiedoksi: VO/Sandell, KHT/ Hautala

